

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 pett vrt & Din 2.-, do 100 vrt & Din 2.50, od 100 do 300 vrt & Din 3.-, večji inzerati pett vrt & Din 4.-. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.-. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 8. — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65, podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE, Ob kolodvoru 101, Račun pri poštne čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

RAZOROŽITEV BO ODGOĐENA

Na včerajšnji konferenci zastopnikov velesil ni prišlo do sporazuma — Konferenca bo odgođena za nedoločen čas

Zeneva, 20. novembra. AA. Včeraj popoldne se je vršil pri predsedniku razorožitvene konferencie Hendersonu sestanek zastopnikov velesil.

Henderson se je živahno zavzemal za nadaljevanje razorožitvenih pogajanj in je naglašal, da velesile niso mnogo izpremenile svojih stališč v razorožitvenem vprašanju.

Angleški zunanji minister Simon je nato skušal opravičiti popuščajoče stališče Velike Britanije, ki išče novih osnov za pogajanja, ki pa želi, da bi razorožitvena konferenca dosegla svoj cilj v vsakem primeru.

Francoski zunanji minister Paul Boncour je v svojem govoru izjavil, da Francija smatra, naj bi se pogajanja nadaljevala na podlagi načel, sprejetih dne 14. oktobra na predlog Velike Britanije. Glede teh načel je tedaj med zastopniki velesil zavladalo popolno soglasje.

Verjetno je, da bo italijanska delegacija predlagala, naj se konferenca odgodi. Ta predlog bosta podpirali tudi Velika Britanija in Zedinjene države, vendar pod pogojem, da bo ta odgoditev kratka. Proti temu predlogu bo Francija, ki bo odklonila odgovornost zanj. Na njeni strani bo predsedništvo konference in zastopniki nekaterih manjših držav.

Če bo sprejet italijanski predlog, potem bo moralo predsedništvo konference odgoditi sejo splošne komisije, ki je napovedana za 4. december t. l., na prve dni januarja. V tem primeru se je tudi

batil, da bo Henderson podal ostavko na svoj predsedniški položaj. Henderson bo zaradi sklepanja o teh predlogih sklical sejo predsedništva konference za torek.

Zeneva, 20. novembra. r. Včerajšnja sestanka štirih velesil so se udeležili za Anglijo zunanji minister Simon in njegov pomočnik Eden, za Francijo zunanji minister Paul Boncour, za Italijo namestnik glavnega delegata Di Sorana, in admiral Ruspoli, za Ameriko bernski poslanec Wilson, glavni poročevalec dr. Beneš in generalni tajnik Društva Narodov Avenol z direktorjem oddelka za razorožitev Aghindesom. Po konferenci je bil izdan

komunikat za tisk, ki poudarja, da je predsednik razorožitvene konference Henderson podal poročilo o položaju. Razprava o njegovem poročilu se bo danes nadaljevala.

Splošno pa imajo v ženevskih krogih vtis, da bo konferenca odgođena. Angleži predlagajo odgođitev do januarja, toda v krogih francoske delegacije smatrajo, da bo razorožitvena konferenca odgođena za nedoločen čas.

Berlin, 20. novembra. Wolfow urad poroča: Včerajšnji sestanek zastopnikov velesil je pokazal, da se konferenca za razorožitev brez Nemčije ne more več nadaljevati ter da bo odložena ad calendas graecas.

Italija izstopi iz DN?

Po napovedih fašističnega tiska bo veliki fašistični svet v začetku decembra sklenil izstop Italije iz Društva narodov

Pariz, 20. novembra. AA. Iz Rima poročajo, da so včeraj v vladnih krogih trdili, da mislijo na zasedanju velikega fašističnega sveta, ki se prične 5. decembra, postaviti vprašanje izstopa Italije iz Društva narodov. Z izstopom Nemčije in Japonske iz Društva narodov in s priznanjem Sovjetske Rusije s strani Zedinjenih držav je nastala takšna mednarodna situacija, da je odhod italijanskih službenih zastopnikov iz Zeneve močno aktualen.

Milan, 20. novembra. r. »Corriere dela Sera« razpravlja v daljšem članku o razorožitveni konferenci in o vlogi Društva narodov ter naglašja, da je vse, kar je bilo po svetovni vojni ustvarjenega pozitivnega, plod dela izven okvirja Društva narodov. Društvo narodov ni pokazalo niti iniciative, niti sposobnosti za reševanje velikih problemov. Zaradi tega se bo v začetku decembra sestal Veliki fašistični svet, ki bo sklepaj o izstopu Italije iz Društva narodov.

Španske volitve

Po dosedanjih poročilih je ženska volilna pravica pripomogla reakcionarjem do velike zmage

Madrid, 20. februarja. r. Parlamentarne volitve, ki so se vršile včeraj po vsej Španiji, so prinesle pričakovano zmago desničarskih strank, ki so si priborile okrog 150 mandator. Nad 120 mandator ima ekstremno konzervativna stranka, za njo pa pridejo zmerni radikali Larouxa, konzervativni republikanci Maura in katalonski konzervativci Camba. Socialisti, ki so imeli v zakonodajni skupščini 110 sedežev, so izgubili okrog 60 mandator, istotoliko so izgubili tudi republikanci Azana, a tudi skupina katalonskega predsednika Marcia je izgubila 20 mandator. Po poročilih notranjega ministarstva se bodo v 30 okrožjih vršile 3. decembra ožje volitve. Dočim so v Madridu potekle volitve še dokaj mirno, so bile v provinci zelo krvave. Skoraj povsod je prišlo do krvavih izredov in je tudi mnogo človeških žrtev. Kakor vse kaže, je ta politični preokret posledica ženske volilne pravice. Ženske so imele tokrat prvič pravico glasovanja in je zato sprito španski razmer razumljivo, da so zmagali konzervativni elementi.

Pariz, 20. novembra. AA. Po zadnjih vesteh je trajala snočna seja španske vlade do ranega jutra. Ministri so se razšli šele okrog pol 3. ure. Čeprav so ministri

odklanjali novinarjem vsako izjavo, je gradbeni minister Guerra del Rio vendar izjavil zastopniku Havasove agencije to-le: »O tem, da bi bila desnica dobila ogromno večino, vam ničesar ne morem reči. Na dejam se, da se bomo že pri prvem glasovanju zopet zedinili.« Havasov poročevalec pristavlja, da je minister Guerra del Rio mislil s svojo izjavo na nekdanjo republikansko socialistično republiko, ki bi se morala v novi španski skupščini boriti proti okrepljeni desnici. Na vsak način kaže, da so desničarji izvojevali na včerajšnjih volitvah znatne uspehe.

Madridska policija je izdala posebne varnostne ukrepe. Po mnenju nekaterih krogov se vlada boja, da ne bi desničarski krogi vzporedili prevratnega poizkusa.

Madrid, 20. novembra. AA. Desnica je zmagala po doslej znanih izidih v Avili, Pontevedri, Valenciji in Valadolidu. Kaže, da je desnica zmagala tudi v Vigu.

Pariz, 20. novembra. AA. Po poročilih iz Madrida smatrajo voditelji takozvane narodne akcije, da so desničarski kandidati izvojevali pri včerajšnjih volitvah veliko zmago. Desničarskih poslancev utegne biti v novem španskem parlamentu nad 200.

Izjemno stanje v Inomostu

Zaradi hitlerjevskih izgrediv na Tirolskem so izdani v Inomostu izredno strogi ukrepi — Spor med patriotsko in stanovsko fronto

Inomost, 20. novembra. Zaradi zadnjih demonstrativnih atentatov je direktor javne varnosti za Tirolsko dr. Steidle izdal odlok, po katerem bodo vsi Hitlerjevci takoj konfinirani v koncentracijskem taborišču, čim bi se dogodil še en atentat. V Inomostu se morajo od danes naprej zapirati vsa vrata že ob 7. zvečer, prav tako pa je od 6. zvečer do 5. jutraj prepovedana vsaka vožnja po mestnih ulicah, bilo z avtomobili, motorji ali kolesi. Mladoletni izpod 18 let po 8. zvečer ne smejo več na ulico.

Med drugimi so bili aretirani in oddani v koncentracijsko taborišče znani avstrijski smučarski prvaki brata Landtschner in znani skakalec Gumpold, kakor tudi lanski zmagovalec v prvenstvu Evrope Anton Seelos. V sportnih krogih so ti ukrepi avstrijske policije zvali veliko ogorčenje in pripravljajo akcija, da bi smučarji v bodoče bojkotirali Avstrijo.

Dunaj, 20. novembra. Prepri med

Heimwehrovci in Landbundovci, ki se sklicujejo na svoj pismeni sporazum z dr. Dollfussom, zavzema vedno oostrejšo obliko. Poluradna politična »Korespondenca« objavlja komunikacije, ki potrjuje obstoj takega sporazuma. Toda voditelj Heimwehra knez Starhemberg nadaljuje svojo kampanjo proti landbundovski nacionalno stanovski fronti. Včeraj popoldne je imel na shodu heimwehrovcev v Gradcu velik govor, v katerem je ostro nastopal proti nacionalno stanovski fronti in jo označil za sovražnika države ter postavil v isto vrsto s socialistimi demokrati in narodnimi socialisti, naglašajoč, da je treba tudi Landbundovce iztrebiti do zadnjega moža. Pri tem je naglašal, da mu je dr. Dollfuss sam izjavil, da nimata kakavega dogovora z Landbundovci. Istočasno se je vršilo tudi zborovanje krščansko socialnih delavskih zvez, na katerem je govoril dr. Dollfuss. Dr. Dollfuss se je v svojem govoru isognil vsaki precejnejši izjavi

Napredovanja

Beograd, 20. novembra. Z odlokom notranjega ministra je premešten za politično upravnega tajnika k banki upravi v Ljubljani Fran Znidaršič, dosedaj sreški podnačelnik v Dolnji Lendavi. — V višjo ekupino so napredovali banki inspektor dr. Alojzij Guštin, sreški načelnik v Prevalju dr. Karl Takavčič, sreški načelnik v Šmarju pri Jelšah dr. Dioniz Maraz ter višja policijska nadzornika Martin Močnik v Ljubljani in Fran Canjko v Mariboru.

Nemška vzhodna politika

Budimpešta, 19. novembra. AA. Liberalno glasilo »Magyar Hirlap« priobčuje uvodnik o zblizanju med Poljsko in Nemčijo, ki pomeni drugo dejanje v ustvaritvi politične fronte, ki si jo je zamislili že pokojni Rathenau. S tem zblizanjem bi bilo ustvarjeno osmišljeno nemško-poljsko-rumunske skupnosti, ki se naj bi ji priključila še Ukrajina. S tem bi se uresničila nemška sanja o »Ostrumuc«, namreč o bloku držav, ki naj bi tvorile notranjo gospodarsko enoto.

Inž. Westinghouse umrl

Pariz, 20. novembra. AA. Iz Washingtona poročajo, da je tamkaj preminil v 80. letu svojega življenja znani ameriški inženir in iznajditelj znane Westinghouseove zavoze a stisnjenim zrakom Henri Westinghouse. Pokojni je bil predsednik družbe, ki je izdelovala te zavoze.

Jugoslavija protestira

Na včerajšnji tekmi med Primorjem in Jugoslavijo je prišlo do burnih scen, do obračunavanja med igralci na igrišču, v laes so si posegli tudi najbolj goreči gledalci, tako da je morala intervenirati policija na konjih. Prebžni del zasluge na teh dogodkih ima popolnoma nemogoči sodnik Willor, ki sicer ni sodil pristransko, pokazal pa ni prav nobena energije in je zato izgubil pri igrišču vso avtoriteto.

Primorje si je s to zmago zasiguralo obetane v ligi, vendar se ni izrečena zadnja beseda. Vodja moštva Jugoslavije g. Hamid Filipović je takoj po tekmi vložil na saevz brzojavni protest, češ da je bila tekma Jugoslavija: Primorje popolnoma neregularna. Po našim mišljenju bo protest odbit, kajti o neregularnosti ne more biti govora, k večjemu o nesposobnosti sodnika, ki je postopal proti igračem mnogo premešno.

LJUBLJANSKA BORZA

Devize. Amsterdam 2306.51 — 2317.87, Berlin 1362.91 — 1373.71, Bruselj 796.02 do 801.96, Curli 1108.85 — 1113.85, London 184.53 — 186.13, New York 3491.61 do 3519.87, Pariz 228.58 — 226.—, Praga 165.84 do 170.70, Trst 301.13 — 303.53 (premijs 28.5%). Avstrijski šilling v privatnem kursu 9.—

INOZEMSKA BORZA

Curli. Pariz 20.20, London 16.06, New York 317.50, Bruselj 72.—, Milan 27.21, Madrid 41.90, Amsterdam 206.10, Berlin 123.15, Dunaj 57.50, Praga 15.3250, Varšava 57.90, Beherašta 3.05.

Zakaj je Amerika priznala Rusijo

Značilna izjava predsednika Roosevelta: gre za posebne interese Amerike

Washington, 20. novembra. Včeraj je imel predsednik Roosevelt na nekem zborovanju v Savani v državi Georgiji govor, v katerem je pojasnil razloge, ki so napotili Ameriko do obnove diplomatskih odnosov s Sovjetsko Rusijo. Predsednik Roosevelt je pri tem naglasil, da je ta korak Amerike politično velevažen zlasti za ohranitev miru v gotovih delih sveta, kjer imajo Zedinjene države svoje posebne interese in kjer je v zadnjem času prišlo do dogodkov, ki bi mogli v bližnji ali daljni bodočnosti dovesti do oboroženega konflikta. Zedinjene države so zaradi tega prekinile vse zveze z uradnimi predstavniki bivšega carskega režima in s predstavniki bivše vlade Kerenskoga. Državni podtajnik Philipps je sporočil vsem konzularnim in finančnim agentom bivšega ruskega režima, da prekinja ameriška vlada z njimi vse zveze.

Ameriški tisk in ameriški politični krogi so sprejeli akcijo predsednika Roosevelta za zblizanje z Rusijo z velikim zadovoljstvom. Vsi ameriški diplomatski

zastopniki po vsem svetu so dobili službeni nalog, naj odsej potrjujejo potne liste sovjetskih državljanov in vzdržujejo s sovjetskimi predstavniki srčne zveze, s svojimi sovjetskimi kolegi pa tudi čim tesnejše družabne stike.

Pariz, 20. novembra. AA. Iz Moskve poročajo, da so včerajšnji moskovski listi priobčili samo brzojavke, ki sta jih izmenjala predsednik USA Roosevelt in sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov. Današnji moskovski listi komentirajo te brzojavke in naglašajo veliki diplomatski uspeh, ki ga je Litvinov dosegel v Ameriki. Vsi moskovski listi naglašajo, da pomeni priznanje Sovjetske Rusije po Zedinjenih državah eno izmed najboljših jamstev za mir in red na Daljnem vzhodu.

Washington, 20. novembra. r. Za novega ruskega poslanika v Washingtonu po oficijelnem priznanju Sovjetske Rusije s strani Zedinjenih držav bo imenovan, kakor se zatrjuje, dosedanj ruski poslanik v Tokiju dr. Trosinovskij.

Lepa svečanost v Ptuj

Včeraj je Ptuj dostojno proslavil 40-letnico svojega Muzejskega društva

Ptuj, 19. novembra. Naš starodavni Ptuj, poln zgodovinskih spomenikov, je bil v nedeljo v svečanem razpoloženju. Raz mestne hiše in starodavnega poslopja bivšega dominikanskega samostana, kjer je sedaj muzej in katero poslopje ima še samo na sebi bogato zgodovinsko preteklost, so plapolale državne zastave v čast slavnostnim gostom, ki so nekateri prišli tudi na predvečer svečanosti.

Za pred napovedano uro slavnostnega zborovanja je zavladalo v muzejskem poslopju na križnih hodnikih in v veliki dvorani slavnostno razpoloženje, kar seveda ni čuda, ker so hoteli vsi na dostojen način proslaviti 40letnico delovanja našega Muzejskega društva.

V dolgi 40letnici dobi si je naše Muzejsko društvo pridobilo neprecenljive zasluge na polju zgodovine, kakor nam je pričal tudi slavnostni občni zbor, ki se je vršil v refektoriju muzeja in na katerega so prihiteli številni zastopniki raznih muzejskih društev, raznih univerz in akademskih društev iz vse države. Občnega zbora se je udeležil tudi podban g. dr. Pirkmajer, ki si je pridobil mnogo zasluge za razvoj našega muzeja, lavantinsko škofijo. je zastopal škof g. dr. Tomažič, mestno občino župan g. Jerše, kot vladni zastopnik je prišel g. dr. Bratina, za vojaško oblast pa adjutant poročnik g. Božič. Slavnostnemu zborovanju je predsedoval predsednik Muzejskega društva gimn. ravatelj v pok. g. dr. Komljanec, ki je v svojem nagovoru pozdravil predsem odlične goste in orisal zgodovinski razvoj Muzejskega društva ter napovedal delo za služnih mož, katerim je izrekal toplo zahvalo. Spomnil se je v prvi vrsti tudi tujake mestne občine kot dobrotnice muzeja, ki ji dala v samostanu samem prostore našemu muzeju, s čimer so ohranjeni vsi umetnostni spomeniki samostana. Tajnik g. Smolčič je prebral številne pismene in brzojavne čestitke iz raznih krajev države, mnogo pa je bilo čestitk raznih muzejskih zgodovinskih društev in odličnih mož tudi iz inozemstva, tako iz Avstrije, Češke, Poljske, Bolgarske itd. V imenu mesta Ptuja je pozdravil goste in čestital Muzejskemu društvu k 40letnici župan g. Jerše.

Predsednik g. dr. Komljanec je v svečanem govoru opisal zasluge podbana g. dr. Pirkmajerja in konservatorja dr. Franceta Stoleta, ki ju je odbor soglasno imenoval za častna člana Muzejskega društva, nato je na govornik izročil podbanu g. dr. Pirkmajerju krasno diplomu. V svojem nadaljnjem govoru se je predsednik zahvalil notarju in podpredsedniku društva g. Skrabarju za njegovo trud in poštovanost ter neumorno delovanje, prav tako se je zahvalil tudi navzočemu g. dr. Abramčiču. Podban g. dr. Pirkmajer se je v iskrenih besedah zahvalil za izvolitev za častnega člana ter poudarjal, da je vedno z največjim veseljem vse storil za razvoj ptujkega muzeja, saj ga na Ptuj vežejo lepi spomini. V imenu lavantinske škofije je Muzejskemu društvu in g. podbanu čestital škof g. dr. Tomažič. Nadalje so po čestitki društvu zastopniki muzejskih in zgodovinskih društev iz Bozograda, Zagreba, Ljubljane in Varšavina. V imenu Muzejskega društva v Splitu je čestital g. dr. Abramčič, ki vedno rad sodeluje in pomaga našemu društvu in se je udeležil že tudi 25letnice in 30letnice našega društva. V imenu Zgodovinskega društva v Mariboru je imel lep nagovor g. dr. Kovačič ter izročil krasno vyzano ptujsko »vilk« »Časopisa za zgodovino in narodopisje« v znak priznanja zasluge jubilantmu Muzejskega društva ter g. dr. Pirkmajerju, dr. Stoletu in notarju Skrabarju.

Za tem je imel konservator dr. Stole obširno zanimivo zgodovinsko predavanje, za katero je bil najkrajše zahvalo.

Po slavnostnem zborovanju so odšli gostje v hotel »Osterberger« k svečanemu kosilu, na katerem je bilo izrečenih več napitnic, popoldne so se pa gostje odpeljali na naš prekrasni Vurberg.

Deseti brat — gledališki roman

Ljubljana, 20. novembra.

Ze skoraj 70 let živi Jurčičev Deseti brat med nami, a se še vedno preraja na odru ter stopa pred nas v novi luči. Kljub temu najbrž nismo še pogledali dovolj dobro v obraz Martineku Spaku in še nismo dovolj doleteli njegove tragedije. Deseti brat ni anahronizem danes in še dolgo ne bo. Res ima Jurčičev roman hibe, toda v njem je tudi jedro umetniške vrednosti, v njem je živa podoba človeka na sploh in našega človeka. V tem pogledu cenimo Desetega brata še celo mnogo premo, ker smo gledali na lupino mimo jedra. Tako nam je bil n. pr. všeč Krjavej in živo očrtano kmečko okolje polj, od ogrođa samega, zopet drugi so pa gledali na Desetega brata kot na ljubezenski roman. Toda hrbitnica romana, osrednja oseba, je deseti brat in njegova tragika. Vse drugo je draperija. Zato je seveda kardinalna napaka, če napravimo iz tragedije komedijo, če se iz dramatičnega romana skrotovili burka. Iz Desetega brata lahko — in smemo — le ustvarimo samo dramo. To se nam posreči tem bolje, če ostanemo čim bolj zvesti Jurčiču.

In to se je posrečilo Ferdu Delaku. Te dni je izšla založba »Naš oder« 71 strani obsegačoko knjižico v obliki osmerke z naslovom »Deseti brat, gledališki roman na besedilo Josipa Jurčiča«. Knjižica je izdana kot rokopis. Značilno za to odrsko priredbo je predvsem, da je dejanje navezano na osrednjo osebo, na desetega brata. Deseti brat stopa močno v ospredje, da se nam še približa celo bolj kot v romanu. Zato tudi dejanje ni več raztegnjeno. Vse bistveno je poudarjeno, kompozicija je logična, nič ni prisiljenega ter je prav za prav iz romantičnega dela postalo realistično. To je pa treba šteti priredbi v dobro. Posebno se odlikuje delo, da govori iz njega predvsem Jurčič s svojim klenim, četudi preprostim — a lepim — jezikom. Krajsave se skoraj ne poznajo, nikjer dejanje ne trpi sile. Prizor sledi prizoru v zakoniti zaporednosti, povezan drug z drugim in ne v fragmentarni razkosanosti. Dialog je povsem Jurčičev, niti ena beseda ni tuja.

Dejanje se razvija s filmsko hitrostjo, dolgih dejanj s še daljšimi odmorei ni. Silka sledi sliki brez mučnih presledkov, da je dejanje neraztrgana celota ter da je iluzija resničnosti močnejša. Scena se spreminja v trenutkih, ko ugasne luč in ko napoveduje diaprozivni prihodnji sliko. Zato se drama ne odigrava le v gostlini, temveč nam stopa pred oči v pestrosti kot roman sam, ali, kot rečeno, film.

Odlike Delakove odrske priredbe Desetega brata bodo nedvomno kmalu spoznali pri podeželskih odrh, čim bo šel Deseti brat z uspehom čez večje odre. Zdaž začno pripravljati (v pravem pomenu besede nov) gledališki komad v mariborskem gledališču. Iz Maribora v Ljubljano ni daleč. Zlasti v Ljubljani pogrešamo dobrih ljudskih domačih iger. Če sta vstala od smrti celo »Minar in njegova hči«, smemo pričakovati tem bolj, da bo stopil na naš oder tudi Martinek Spak.

